

Devenisem propriul meu stăpân

Rvident, țineam socoteala articolelor tipărite și, în primăvara anului 1925, am sărbătorit cu câțiva prieteni apariția celui de-al o sutălea articol. Mama ne-a pregătit ospațul în mansardă. Vojen mi-a urât să sărbătorim curând al o mielea articol. Ceilalți însă au stăruit să public *Romanul adolescentului miop*. Știau că e vorba și de ei acolo și voiau să păstreze într-o carte, proaspătă și inalterabilă, amintirea adolescenței care trecuse fără să prindem de veste. Împlinisem 17 ani, iar aproape toți ceilalți prieteni aveau cu un an mai mult ca mine. Nu ne mai consideram de mult adolescenți. Vojen, Sighirneanu, Viforeanu aveau „legături”, iar, de la Brașov, Radu Bossie ne anunțase de curând că era tată. Chiar eu acceptasem să mă integrez printre tineri: renunțasem la uniforma de licean și la ochelarii cu ramă de sârmă și nu mă mai tundeam la piele. Când mi-a crescut părul, tata m-a silit să mă fotografiez. Dar m-am fotografiat așa cum mi-a plăcut mie: încruntat și cu un zâmbet amar, sarcastic, uitat în colțul buzelor.

Pe neașteptate, în primăvara aceea Ministerul Instrucției Publice a reintrodus examenul de bacalaureat. Știrea a căzut ca un trăsnet. I-am invidiat pe cei care dăduseră clasa a VIII-a cu un an mai înainte, scăpând de acest examen care se anunța extrem de sever. Ce era mai grav, bacalaureatul nu se mai dădea cu profesorii de la liceul nostru, ci cu o comisie specială sub președinția unui profesor universitar. Asta însemna că era să fiu judecat de

necunoscuți și exclusiv pe criteriile didactice. **Dar, după câteva zile de neliniște și șovăială, am hotărât să-mi văd de treabă: adică, în loc de a mă apuca serios de „materii” care se cereau la bacalaureat, să continui a citi și scrie ce mă interesa pe mine. (În primăvara aceea, mă interesau mai ales religiile babiloniene, orfismul și limba engleză; mă trudeam să-i citesc în original pe Berkeley și Walt Whitman, amândoi descoperiți prin Papini.)**



Meșterul, Nicolae Dabija

Vara a început parcă mai devreme ca de obicei. În curtea liceului, mă plimbam în recreații cu Mircea Mărculescu, discutând ca de obicei, complet detașați de nervozitatea colectivă a clasei noastre, terorizată de apropierea bacalaureatului. Era foarte cald în dimineața când ne-am dus să vedem rezultatele. Mărculescu

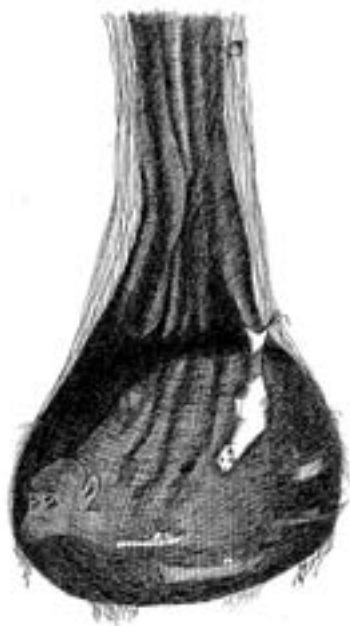
rămăsese corigent la latină, iar eu la matematici. Așa cum mă avertizase de atâtea ori, Banciu se ținuse de cuvânt.

Părinții mei erau îngrijorați, dar dobândisem de mult libertatea de a-mi purta singur de grijă, așa că, în afară de sfaturi, nu m-au incomodat cu nimic. Făcusem, mai demult, cu prietenii planuri pentru vacanța de vară, și le-am urmat întocmai: o excursie pe Piatra Craiului, apoi tabăra cercetășească la Mamaia. În august totuși, m-am apucat să învăț serios manualul de matematici. După obiceiul meu, lucram 6-7 ceasuri fără întrerupere, citeam apoi o carte de filozofie sau istoria religiilor și mă reîntorceam la manualul de matematici pentru încă 4-5 ceasuri. Uneori, nopțile ieșeam să mă plimb cu Mărculescu sau cu unii din colegii care se prezentaseră la bacalaureat în iunie și fuseseră respinși. Ne povesteau cu de-amănuntul ororile acestui examen, ne citau întrebări extraordinar de grele, inventate parcă anume ca să demoralizeze candidatul.

Am dat examenul de corigență la începutul lui septembrie și l-am trecut strălucit. După ce m-a felicitat, Banciu a adăugat: „Am știut eu ce fac când te-am lăsat corigent. Am izbutit să te conving că poți înțelege matematicile”.

O săptămână mai târziu, începeam la Liceul „Matei Basarab” examenul de bacalaureat. Nu-mi mai era teamă de lucrările scrise și, așa cum mă așteptam, am fost admis la oral. De data aceasta, mă aflam, pentru întâia oară în viața mea, în fața unei comisii de vreo 7-8 profesori, care, în principiu, mă puteau întreba orice din tot ce

Învățasem în cursul celor opt ani de liceu. Din fericire, profesorul de română mi-a pus o serie de întrebări extrem de grele și de amănunțite (bunăoară, lexicul bizantin în limba română, analiza Codicelui Voronețean), dar lucrurile acestea le știam pentru că nu se găseau în manualele noastre, așa că i-am răspuns corect. De rest, nu-mi amintesc aproape nimic. Știu doar că suflam adânc după ce profesorul îmi spunea „mulțumesc” și se întorcea către vecinul lui făcându-i semn că poate începe. Mi se părea că numărul organizatorilor era fără sfârșit. După vreo jumătate de ceas, mai erau încă doi-trei care-și așteptau rândul. Ani de zile după aceea am avut același coșmar: descopeream dintr-odată că trebuie să dau din nou examenul de bacalaureat. Ori se pierduseră hârtiile, ori apăruse un nou decret care anula vechile examene și impunea tuturor, orice vârstă sau poziție socială ar fi avut, să se prezinte din nou. Cauzele variau, dar coșmarul era întotdeauna același: mă aflam din nou în fața unei comisii de bacalaureat și mă trezeam în sudori.



Năvodul autohton,
Lidia Ungureanu

M-am dus să văd rezultatele, pregătit pentru orice surpriză. Foloseam pe atunci un „exercițiu spiritual” care mă fereca pe dinăuntru și mă făcea invulnerabil: mă întindeam în pat, închideam ochii și mă imaginam într-una din lumile care mă fascinau – fie universurile romanelor astronomice ale lui Camille Flammarion, fie una din civilizațiile dispărute, Egiptul, Mesopotamia, India vedică, Grecia misterelor orifice. Rămâneam așa, nemișcat, concentrat cam o jumătate de ceas, până ce simțeam că devenisem cu totul și cu totul *prezent* într-una din lumi-le acelea abolite sau extraterestre; începeam atunci să trăiesc acolo, să mă mișc într-un peisaj care îmi apărea ca singurul cu adevărat *real*, să întâlnesc ființe extraordinare, pasionate de problemele cu adevărat *interesante* (aveau, adică, aceleași preocupări ca și mine), și să le ascult discutând exclusiv chestiuni importante și urgente (bunăoară: de ce nu putem ști nimic despre Dumnezeu? De ce nu s-a găsit încă o dovadă definitivă a nemuririi sufletului?). Când mă trezeam după un asemenea „exercițiu spiritual”, îmi era perfect indiferent ce se întâmplase sau era pe punctul de a se întâmpla cu mine.

Detășat, senin, invulnerabil, m-am dus la Liceul „Matei Basarab” să văd rezultatul examenului. Mă aflam printre cei care fuseseră admiși. Aproape că nu izbuteam să mă bucur, și bucuria mi-a fost într-adevăr știrbită, când, recitind lista cu atenție, n-am găsit numele lui Mircea Mărculescu. Simțeam totuși că trăiesc un moment decisiv. Scăpasem de coșmarul bacalaureatului, scăpasem mai ales de o lume care, atâția ani, mi se păruse o adevărată închisoare, lumea învățaturii după calapod, lumea profesorilor și a programelor cu ore fixe. **Știam că, orice se va întâmpla de acum înainte, un lucru era sigur: nu voi mai fi silit să învăț ceea ce nu mă interesează și, mai ales, nu voi mai fi**

legat de un program alcătuit de alții. Devenisem, pe deplin și la lumina zilei, ceea ce începusem să devin de mult: propriul meu stăpân.



Măinile Anei și ale lui Manole,
Ion Găină

M-am întors totuși îngândurat acasă. Nu mă puteam bucura pe deplin. Simțeam că, fără voia mea, regretam viața aceasta de liceu, care se încheia, așa cum începuse, într-o dimineață de octombrie; regretam colegii și prietenii de care mă legasem în acești opt ani și de care ghiceam că mă rup definitiv; îi regretam chiar pe unii dintre profesori, și chiar clădirea aceea în care mi se păruse că fusesem atât de umilit, pe care ajunseseam s-o urăsc de-mi spuneam uneori, poate mai mult în glumă, că după bacalaureat nu voi mai trece prin fața ei cel puțin zece ani, până ce imaginea liceului se va șterge definitiv din minte.

În acea după-amiază, mi-am adunat ultimele manuale care îmi mai rămăseseră și m-am dus să le vând la anticar. Dar nu eram degeaba balzacian. Trecând prin fața Universității, am șoptit: „*Et maintenant, à nous deux!*”.

Nu bănuiam pe atunci că o instituție atât de venerabilă nu se lasă cucerită numai cu armele pe care credeam că le am la îndemână.

Memorii 1907-1960, Editura Humanitas, București, 1997